

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj) a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Ladislava Derky v právní věci žalobce: **Ing. F. M.**, zastoupen JUDr. Pavlem Reiserem, advokátem, sídlem Mikulášská třída 9, 326 00 Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,** sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2016, č. j. MPSV-2016/120381-914/1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 8. 2017, č. j. 16 Ad 98/2016 – 103,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Pavlu Reiserovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1 573 Kč, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Úřad práce ČR – krajská pobočka v Plzni, rozhodnutím ze dne 16. 5. 2016, č. j. 63591/2016/PPA, snížil žalobci příspěvek na živobytí dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), ve znění účinném v posuzované době, ze 4 790 Kč na 3 580 Kč měsíčně s účinností od 1. 5. 2016. Úřad práce aplikoval § 24 odst. 1 písm. d) zákona o pomoci v hmotné nouzi, podle něhož dluží-li posuzovaná osoba na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek měsíční

splátky výživného, nenáleží této osobě zvýšení částky živobytí, a tato se vyplácí ve výši existenčního minima, v případě žalobce zvýšené z důvodu dietního stravování. Odvolání žalobce zamítl žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 9. 2016, č. j. MPSV-2016/120381-914/1 (dále jen „napadené rozhodnutí“), a rozhodnutí úřadu práce potvrdil.

[2] Žalobu proti napadenému rozhodnutí zamítl Krajský soud v Plzni (dále jen „krajský soud“), rozsudkem ze dne 31. 8. 2017, č. j. 16 Ad 98/2016 – 103 (dále jen „napadený rozsudek“). Z žádosti žalobce o příspěvek na živobytí ze dne 11. 9. 2012 krajský soud zjistil, že žalobce proškrtl kolonku „vyživovací povinnost“. Byl si přitom vědom dluhu na výživném, který ke dni 11. 5. 2016 činil dle matky žalobcových dětí částku 38 255 Kč (tuto skutečnost žalobce nijak nezpochybňuje). Žalobce tedy uvedl v žádosti nepravdivé údaje, v důsledku čehož od 1. 9. 2012 do 1. 5. 2016 pobíral příspěvek na živobytí ve výši, která mu nenáležela. Skutečnost, že žalobce dluží částku na výživném za nezletilé děti, se úřad práce dozvěděl v podstatě náhodou na základě dotazu Okresního soudu v Českých Budějovicích.

[3] Krajský soud dále konstatoval, že dle pravomocného rozhodnutí soudu z roku 1993 byla žalobci uložena povinnost platit výživné vůči nezletilému synovi ve výši 750 Kč měsíčně a nezletilé dceři ve výši 650 Kč měsíčně. Bylo věcí žalobce, aby výživné plnil nebo podal soudu návrh na změnu výše výživného v případě změny jeho poměrů. Dluh na výživném (dnes již zletilých dětí) v době rozhodnutí žalovaného trval a žalobce o něm nepochybně věděl. Samotné majetkové poměry žalobce, ať již v minulosti či aktuální, nejsou pro toto řízení relevantní. Jediná „křivda“, která se žalobci přihodila, byla nečinnost okresního soudu v trestním řízení. Za tuto nečinnost mu ovšem bylo dle vlastního sdělení po rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 5. 10. 2004, sp. zn. III. ÚS 75/04, poskytnuto finanční odškodnění ve výši 72 000 Kč. Krajský soud konečně poznamenal, že žalobce nijak nezpochybnil faktický stav věci, pouze odkazuje na svou špatnou majetkovou, rodinnou a sociální situaci, přičemž příčinu všech svých problémů přičítá prodlevám v trestním řízení před více než pětadvaceti lety, za které byl ovšem finančně odškodněn.

II.
Kasační stížnost a průběh řízení

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností. Namítá, že krajský soud zcela nedostatečně vyhodnotil, kdy a za jakých okolností dluh na výživném vznikl a jaké byly možnosti stěžovatele tento dluh splácet. Již v době rozhodování o výši vyživovací povinnosti nebyly majetkové poměry stěžovatele příznivé a tento stav stále trvá. Dluh na výživném se snažil stěžovatel postupně snižovat.

[5] Stěžovatel se dále domnívá, že nebyl vzat v potaz nález Ústavního soudu ze dne 5. 10. 2004, sp. zn. III. ÚS 75/04, N 140/35 SbNU 3, neboť na str. 4 tohoto nálezu se konstatuje dopad do stěžovatelovy sociální, rodinné i pracovní oblasti s difamujícími účinky, a to v délce 9 let a 3 měsíců.

[6] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.
Posouzení kasační stížnosti

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[8] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost **není** důvodná.

[9] Podle § 24 odst. 1 písm. d) zákona o pomoci v hmotné nouzi *částka živobytí osoby činí u osoby, která není uvedena v písmenu a) nebo v § 3 odst. 1 písm. a) bodech 1 až 10 a dluží na výživném pro nezletilé dítě částku vyšší než trojnásobek měsíční splátky stanovené rozhodnutím soudu, nebo vyšší než částku, která by připadala na 3 měsíce, je-li plnění vyživovací povinnosti stanoveno jiným způsobem, částku existenčního minima, nejde-li o osobu, které vznikl dluh na výživném až po podání žádosti o příspěvek na živobytí a která z důvodu nedostatečného příjmu podala soudu návrh na zrušení nebo snížení výživného; zvýšení částky živobytí podle § 26 až 28 této osobě nenáleží*. Z důvodové zprávy k zákonu č. 259/2008 Sb., kterým byla tato úprava přijata, vyplývá, že částka živobytí osob s negativním vztahem k plnění vyživovací povinnosti bude stanovena na úrovni existenčního minima. Tento právní stav by měl pozitivně stimulovat k plnění vyživovací povinnosti.

[10] Stěžovatel nezpochybňuje, že v době rozhodnutí žalovaného trval jeho dluh na výživném pro děti, a tento dluh vznikl v době, kdy byly obě jeho děti nezletilé (tedy mezi lety 1993, kdy byla stěžovateli stanovena soudem vyživovací povinnost a 2004, resp. 2006, kdy děti nabyly zletilosti). Stěžovatel nezpochybnil ani výši dluhu, která několikanásobně přesahuje částku výživného za tři měsíce. Podmínky pro aplikaci ustanovení § 24 odst. 1 písm. d) zákona o pomoci v hmotné nouzi tedy byly v posuzovaném případě splněny.

[11] Krajskému soudu stěžovatel vytýká, že nezohlednil, za jakých okolností dluh na výživném vznikl a jaké byly možnosti stěžovatele tento dluh splácet. Krajský soud však v napadeném rozsudku srozumitelným způsobem vysvětlil, že pro účely řízení o příspěvku na živobytí je podstatná existence a výše dluhu na výživném (který vznikl v době nezletilosti dětí), a správním orgánům nepřísluší hodnotit okolnosti vzniku dluhu ani schopnost žadatele dluh splatit. Pokud měl stěžovatel za to, že v důsledku změny jeho poměrů (zejména trestní řízení v devadesátých letech a výkon trestu odnětí svobody) bylo na místě upravit výši stanoveného výživného, měl tuto situaci řešit u příslušného okresního soudu v odpovídající době a nikoliv s odstupem 20 let v řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi.

[12] Z nálezu Ústavního soudu ze dne 5. 10. 2004, sp. zn. III. ÚS 75/04, N 140/35 SbNU 3, vyplývá, že postupem Okresního soudu v Teplicích ve věci vedené pod sp. zn. 4 T 56/97 bylo zasaženo do práva stěžovatele na projednání věci v přiměřené lhůtě. Ústavní soud shledal neodůvodněné průtahy při projednávání skutků, kterými se měl stěžovatel dopustit trestných činů loupeže, zanedbání povinné výživy, krádeže a společně s dalším

spoluobžalovaným rovněž trestného činu porušování domovní svobody. Tyto neodůvodněné průtahy trvaly od 11. 11. 1998 do 25. 9. 2001, následující průtahy pak byly způsobeny tím, že se okresnímu soudu přes rozsáhlé úsilí nepodařilo do 15. 7. 2004 zjistit pobyt stěžovatele. Ústavní soud obecně konstatoval, že trestní řízení samo o sobě může mít (a začasté také má) výrazné negativní dopady do osobní, pracovní (materiální) a rodinné sféry obviněného.

[13] V kasační stížnosti stěžovatel namítá, že citovaný nález Ústavního soudu nebyl brán v potaz. Jedná se však o námitku nedůvodnou, neboť krajský soud se tímto nálezem zabýval a stěžovatel s jeho závěry nijak věcně nepolemizuje. Jak již bylo uvedeno, pro posouzení zákonnosti napadeného rozhodnutí krajský soud neshledal podstatným důvod vzniku dluhu na výživném, tím spíše, pokud stěžovatel odůvodňuje vznik dluhu pouze poukazem na průtahy v trestním řízení před 20 lety. Krajský soud též upozornil na skutečnost, že stěžovatel byl dle vlastních tvrzení za tyto průtahy odškodněn částkou ve výši 72 000 Kč. Požádat o úpravu výše výživného mohl stěžovatel taktéž již v době, kdy probíhalo trestní řízení a k průtahům reálně docházelo.

IV.
Závěr a náklady řízení

[14] Napadený rozsudek je tedy v souladu se zákonem, pročež Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[15] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto mu nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, jelikož je správním orgánem ve věcech pomoci v hmotné nouzi [§ 60 odst. 2 s. ř. s.].

[16] Stěžovateli byl usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 9. 2016, č. j. Na 7/2016 – 42, ustanoven zástupcem advokát JUDr. Pavel Reiser. Zástupci, který byl stěžovateli ustanoven soudem, náleží mimosmluvní odměna a hotové výdaje, které v tomto případě platí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Soud proto zástupci přiznal částku 1 000 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 2 a s § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a částku 300 Kč jako paušální náhradu hotových výdajů s těmito úkony spojených (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Odměna zástupce a náhrada hotových výdajů činí 1 300 Kč. Jelikož je zástupce stěžovatele registrovaným plátcem DPH, je nutné uvedenou částku navýšit o částku 273 Kč, která odpovídá 21% sazbě této daně. Celkem tedy zástupci stěžovatele náleží 1 573 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 3. října 2018

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu